

គ្រឿងអំពីការបង្កើតរបស់ ក្នុងការបង្កើតរបស់ ក្នុងការបង្កើតរបស់

ក្នុងការបង្កើតរបស់ ក្នុងការបង្កើតរបស់ ក្នុងការបង្កើតរបស់

ក្រសួងកីឡា

ក្រសួងសាធារណការ

ชื่อหนังสือ : คู่มือสำหรับผู้บริหารในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา
ความรุนแรงในโรงเรียน

บรรณาธิการ : นายแพทย์ประเวช ตันติพิวัฒนสกุล
ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสุขภาพจิต

ประเภท : คู่มือดำเนินงาน

จัดพิมพ์โดย : สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต
กระทรวงสาธารณสุข ถนนติwanนท์ จังหวัดนนทบุรี 11000
โทร. 02951 1387-88 โทรสาร 02 951 1386

ISBN : 974-9627-54-7

พิมพ์ครั้งที่ 1 : สิงหาคม 2546

จำนวนพิมพ์ : 18,000 เล่ม

คำนำ

การใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาความชัดแย้ง นำมาซึ่งความสูญเสียทั้งทางร่างกาย จิตใจ เศรษฐกิจและสังคม ความสูญเสียที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อความรู้สึกนึกคิดของผู้คนในสังคม และก่อให้เกิดคำถามซึ่งมากมายเกี่ยวกับสาเหตุและวิธีป้องกันแก้ไข

สิ่งที่น่าวิตกคือความจริงที่ว่า ความรุนแรงที่ก่อโดยเยาวชนมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์มีแนวโน้มอายุลดลงอย่างต่อเนื่อง การดำเนินการเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาจึงจำเป็นต้องดำเนินการโดยรับผิดชอบ

โรงเรียนเป็นสถานที่ที่เหมาะสมต่อการดำเนินการให้เป็นรูปธรรมได้ดีที่สุด เพราะเป็นสถาบันของสังคมที่ทำหน้าที่หล่อหลอมเด็กฯให้เติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ รักสันติ รู้จักคิดและรู้จักแก้ปัญหา แม้ว่าความรุนแรงจะมีสาเหตุที่หลากหลายแต่โรงเรียนจะทำหน้าที่เป็นจุดศูนย์กลางที่ผู้ใหญ่ทุกฝ่ายจะมาช่วยกันวางแผนรากฐานให้กับเยาวชนร่วมกัน

ถึงเวลาแล้วที่ทุกฝ่ายจะต้องร่วมแรงร่วมใจกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหานี้อย่างจริงจัง โดยการปรับเปลี่ยนสภาพสิ่งแวดล้อมทางสังคม ที่จะส่งผลต่อพฤติกรรมของเยาวชน ช่วยกันปลูกฝังค่านิยม ทัศนคติ ทักษะและพฤติกรรมที่เอื้อต่อการแก้ปัญหาด้วยความเข้าใจ และอย่างมีสติ เพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งสันติสุข ควบคู่ไปกับความเจริญก้าวหน้าในด้านต่างๆ

กระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงศึกษาธิการ มุ่งหวังให้คุณมีอิเลิมเน็ตเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาใช้ในการวางแผนดำเนินงาน และประเมินผลเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในโรงเรียน อันจะยังประโยชน์แก่เด็ก เยาวชน และสังคมในท้ายที่สุด

(คุณหญิงมา วรรณณ ณ อุธยา)

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

(นายวัลลภ ไทยเหนือ)

ปลัดกระทรวงสาธารณสุข

สารบัญ

	หน้า
พฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในโรงเรียน	1
● ความหมายของความรุนแรง	1
● ชนิดของความรุนแรง	1
● ลักษณะของความรุนแรง	1
● ผลกระทบของความรุนแรงในโรงเรียน	2
สาเหตุของการใช้ความรุนแรง	2
สัญญาณเตือน	3
การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา	4
ความรุนแรงในโรงเรียน	
การประเมินสถานการณ์ความรุนแรงในโรงเรียน	5
มาตรการป้องกันการใช้ความรุนแรงในโรงเรียน	6
บริการสุขภาพในโรงเรียน	9
การประเมินผล	11
แผนผังการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา	12
ความรุนแรงในโรงเรียน	
คณะทำงาน	13

คุณมีส่วนรับผู้บริหารในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในโรงเรียน

พฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในโรงเรียน

ความหมายของความรุนแรง

หมายถึงการใช้กำลังหรืออำนาจเพื่อคุกคามหรือทำร้ายตนเอง/หรือผู้อื่น ซึ่งส่งผลทำให้เกิดการบาดเจ็บ เสียชีวิตและบาดแผลทางใจ

ชนิดของความรุนแรง แบ่งเป็น 3 ประเภท

- ความรุนแรงที่มีต่อตนเอง ได้แก่ การทำร้ายตนเอง การฟุ้ดหัวตาย
- ความรุนแรงที่กระทำต่อบุคคลอื่นทั้งบุคคลใกล้ชิด เช่น สมาชิกในครอบครัว เพื่อนบ้าน ญาติ เพื่อนร่วมชั้นเรียน เพื่อนร่วมโรงเรียน ครู รวมทั้งบุคคลที่ไม่คุ้นเคย เช่น นักเรียน โรงเรียนอื่น บุคคลแปลกรห้าม
- ความรุนแรงที่ก่อขึ้นโดยกลุ่มนบุคคล / มวลชน เช่น การก่อจลาจล

ลักษณะของความรุนแรง

พฤติกรรมความรุนแรงมีหลายลักษณะทั้งที่เป็นความรุนแรงทางด้านร่างกาย จิตใจและทางเพศ การใช้ความรุนแรงในโรงเรียนมีพฤติกรรมแสดงออกหลายรูปแบบ อาทิ

- การรังแก กลั่นแกล้ง
- การข่มขู่ คุกคาม
- การใช้กำลังต่อสู้ ทำร้ายกัน
- การใช้วาจา หรือทำทางให้อึกฝ่ายรู้สึกอับอาย หรือเจ็บปวดทางจิตใจ
- การใช้อาวุธทำร้ายกัน
- การปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม เช่นบางกลุ่มได้สิทธิพิเศษบางอย่าง หรือความผิดอย่างเดียวกันแต่การลงโทษต่างกัน หรือการใช้อคติ
- การล่วงละเมิดทางเพศ

คุณมีส่วนรับผู้บริหารในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในโรงเรียน

ผลกระทบของความรุนแรงในโรงเรียน

- ผลกระทบต่อศักยภาพการเรียนรู้และความรู้สึกเป็นสุข
- ก่อให้เกิดความสูญเสียทางจิตใจ สังคม และเศรษฐกิจ
- ก่อให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบ

สาเหตุของการใช้ความรุนแรง

การใช้ความรุนแรงเป็นผลลัพธ์ทางของปัจจัยหลายประการที่สะสม
มาบานานและมักมีเหตุกรະตุนในชั้นสุดท้าย ซึ่งมีปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่

ปัจจัยระดับบุคคล

- ◎ ประสบปัญหาวิกฤตแล้วทางออกไม่ได้
- ◎ มองการใช้ความรุนแรงเป็นทางเลือกในการแก้ปัญหา
- ◎ ใช้แอลกอฮอล์และยาเสพติด
- ◎ เคยเป็นเหยื่อของการใช้ความรุนแรงมาก่อน
- ◎ เข้าถึงอาวุธได้ง่าย
- ◎ มีความผิดปกติในสมอง และไม่ได้รับการรักษาอย่างถูกต้อง
- ◎ มีภาวะหวาดระแวง

ปัจจัยระดับครอบครัว

- ครอบครัวให้การเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมได้แก่
- ◎ ปกป้องมากเกินไป เด็กไม่ได้เรียนรู้ที่จะเผชิญความผิดหวังและการแก้ไขปัญหา
- ◎ เลี้ยงดูโดยใช้อารมณ์ ใช้ความรุนแรง ทำให้เด็กเครียดและเรียนรู้ที่จะแก้ไขปัญหาด้วยอารมณ์และความรุนแรง
- ◎ ปล่อยละเลย ทำให้เด็กขาดความรักความอบอุ่นและรู้สึกว่าตนเองไม่มีคุณค่า

คุ้มครองสิทธิฯ ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในโรงเรียน

ปัจจัยระดับสังคม

- ◎ สภาพความเป็นอยู่ที่แอดด์ ตึงเครียด เต็มไปด้วยแหล่งอุบัติ
- ◎ ยากจน ขาดแคลนทางเศรษฐกิจสังคม
- ◎ ค่านิยมที่เอื้อต่อการใช้ความรุนแรง เช่น ให้ความสำคัญกับศักดิ์ศรีในทางที่ผิด
- ◎ สื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ วิดีโอเกมส์ที่สื่อเรื่องการใช้ความรุนแรง โดยขาดการควบคุม
- ◎ การขาดการควบคุมเรื่องการใช้อาชญาณและการซื้อขายอาชญาณได้ง่าย

สัญญาณเดือน

การใช้ความรุนแรงมักมีลักษณะของเหตุหรือสัญญาณเตือนนำมาก่อน ซึ่งสามารถสังเกตเห็นได้และช่วยให้ป้องกันได้ทันท่วงที

สัญญาณเตือนทั่วไป

- ◎ พฤติกรรมเปลี่ยนไป เช่น เก็บตัวอยู่คนเดียว ซึม หงอย ไม่พูดคุยเหมือนเคยหรือดูเซี้ยะ พูดมากกว่าปกติ
- ◎ กิจวัตรประจำวันไม่เป็นไปตามปกติ เช่น กินไม่ได้ นอนไม่หลับ ไม่มีสมาธิในการเรียน

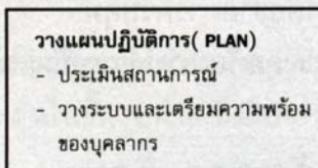
สัญญาณเตือนเฉพาะ

- ◎ พูดเปรย ๆ ถึงการใช้ความรุนแรง เช่น “อยากตาย” “ระวังตัวให้ดีนะ”
- ◎ พูดถึงแผนการว่า จะทำร้ายตัวเอง หรือแผนที่จะทำร้ายคนอื่น
- ◎ เคยพยายามทำร้ายตนเองและผู้อื่นมาก่อน

คู่มือสำหรับผู้บริหารในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในโรงเรียน

การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในโรงเรียน

การป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในโรงเรียนเป็นหน้าที่ของชุมชน ผู้บริหาร ครุภูมิคุณในโรงเรียน รวมทั้งผู้ปกครองที่ต้องร่วมมือ ร่วมใจ และร่วมปฏิบัติงาน โดยเริ่มตั้งแต่ การวางแผนปฎิบัติงาน (Plan) การดำเนินงานตามแผน (Do) การตรวจสอบประเมินผล (Check) และการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง (Act) ดังแผนภาพ

ปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (ACT)

- แก้ไขปัญหา/พัฒนาคุณภาพกระบวนการ
- ปรับเปลี่ยนแผนและวิธีการดำเนินงาน
- ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
- ติดตามและประเมินผล

การดำเนินงานป้องกัน และแก้ไขปัญหา ความรุนแรงในโรงเรียน

ดำเนินการตามแผนงาน(DO)

- จัดการสิ่งแวดล้อมและบรรยายกาศ
- กิจกรรมสร้างเสริมศักยภาพ
- คัดกรอง / ช่วยเหลือกลุ่มเสี่ยง
- กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน / การช่วยนักเรียนและครู
- สร้างการมีส่วนร่วมของพ่อแม่และชุมชน
- ช่วยเหลือในภาวะฉุกเฉิน

ตรวจสอบและประเมินผล (CHECK)

- สังเกต / สัมภาษณ์บุคคล - กลุ่ม / ชุมชนสังคม
- ประเมินทักษะ - ทักษะที่เกี่ยวข้อง
- การบรรยายเป้าหมาย / วัตถุประสงค์
- วินิจฉัยการดำเนินงานที่ได้ผล และที่มีปัญหา / อุปสรรค
- ความพึงพอใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
- อัตราความรุนแรงที่ลดลง

คู่มือสำหรับผู้บริหารในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในโรงเรียน

การประเมินสถานการณ์ความรุนแรงในโรงเรียน

ประเด็นต่อไปนี้ จะช่วยให้ท่านสามารถประเมินสถานการณ์ความรุนแรงในโรงเรียนว่ามีมากน้อยเพียงใด

1. อุบัติการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง

1.1 จำนวนเหตุการณ์การทะเลาะวิวาท การต่อสู้ การทำร้ายร่างกายที่เกิดขึ้นในแต่ละเดือน

1.2 ลักษณะความรุนแรง

- ◉ ชนิดของความรุนแรง และสาเหตุ
- ◉ การใช้อาวุธและประเภทของอาวุธที่ใช้
- ◉ ผลกระทบที่ตามมาของการใช้ความรุนแรง

1.3 ข้อมูลและสถิติปัญหาพฤติกรรมของนักเรียน

- ◉ จำนวนนักเรียนที่มีปัญหาพฤติกรรม เช่น ขาดเรียน หนีเรียน ลักษณะ ก้าวร้าว
- ◉ จำนวนนักเรียนที่ใช้สูบ ยาเสพติด

2. สถานการณ์ความปลอดภัยในโรงเรียน

2.1 ระบบรักษาความปลอดภัยของโรงเรียน

- ◉ มีการตรวจสอบคนเข้า / ออกภายในโรงเรียนทั่วถึงและเพียงพอ
- ◉ มีระบบการดูแลป้องกันภัยเกี่ยวกับการพกพาอาวุธ
- ◉ ความรู้สึกปลอดภัยของนักเรียน ครู เมื่อยู่ในโรงเรียน

2.2 มาตรฐานการดูแลเรื่องความปลอดภัย

- ◉ มีมาตรการหรือวิธีปฏิบัติเบื้องต้นในการจัดการกับความรุนแรงหรือเหตุฉุกเฉิน
- ◉ มีมาตรการ หรือเครื่องมืออื่นในการลดความรุนแรง

คู่มือสำหรับผู้บริหารในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในโรงเรียน

- ◉ ความตระหนักรักในการป้องกันความรุนแรงของผู้บริหาร ครูและนักเรียน
- ◉ มีการดูแลความปลอดภัยระหว่างเส้นทางไปกลับจากบ้าน และโรงเรียน
- ◉ มีการฝึกอบรม นักเรียน / ครู / ผู้ปกครอง ในการป้องกัน ความรุนแรง
- ◉ มีระบบการคัดกรองและดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง / กลุ่มมีปัญหาที่มีประสิทธิภาพ

| 3. วิธีปฏิบัติในโรงเรียน เพื่อป้องกันการใช้ความรุนแรง

- ◉ การปฏิบัติต่อนักเรียน เจ้าหน้าที่ครูและบุคลากรเป็นไปด้วยการยกย่องให้เกียรติ
- ◉ มีรับรู้และเข้าใจถึงความรุนแรง รวมทั้ง การปฏิบัติตามวินัยและข้อบังคับของโรงเรียนอย่างชัดเจนและเป็นธรรม
- ◉ มีวิธีการยกย่องให้รางวัลสำหรับพฤติกรรมดี และวิธีการลงโทษที่ไม่ใช้ความรุนแรง

มาตรการป้องกันการใช้ความรุนแรงในโรงเรียน

พฤติกรรมการใช้ความรุนแรงมีสาเหตุที่หลากหลายทั้งปัจจัยทางสังคม พฤติกรรมส่วนบุคคลและกลุ่มเพื่อนฝูง รวมทั้งสิ่งแวดล้อม การป้องกันที่มีประสิทธิผลสูงสุด ควรดำเนินการอย่างรอบด้าน อย่างไรก็ตาม โรงเรียนพึง พิจารณาดำเนินการตามความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหา

| มาตรการที่ 1 การพัฒนาศักยภาพและการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

- ◉ ผสมผสานข้อมูลเนื้อหาเกี่ยวกับการป้องกันการใช้ความรุนแรง อย่างชัดเจนและสอดคล้องกับประเด็นปัญหาในวิชาหลักต่าง ๆ อาทิ

คุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศิลปศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เป็นต้น

◎ สอนทักษะชีวิตด้วยการฝึกคิดฝึกปฏิบัติ เพื่อพัฒนาความสามารถของนักเรียนในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง จัดการอารมณ์ตนเองและผู้อื่น ในสถานการณ์ต่าง ๆ

◎ จัดกิจกรรมที่หลากหลายในการเสริมสร้างการเรียนรู้และพัฒนาวิธีคิดที่ถูกต้องเหมาะสมในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่น

◎ มีระบบการดูแลช่วยเหลือทางสังคมจิตใจแก่เด็กกลุ่มเสี่ยง / กลุ่มที่มีปัญหา

|มาตรการที่ 2 การพัฒนาศักยภาพผู้บริหาร ครุและบุคลากรในโรงเรียน

◎ เพิ่มพูนความรู้ ทัศนคติ ทักษะดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทักษะที่จำเป็นสำหรับครุคือการให้การปรึกษา ลดความขัดแย้ง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม การจัดการในห้องเรียน คัดกรองและช่วยเหลือเบื้องต้น

◎ กำหนดให้มีเนื้อหาเรื่องการจัดการความรุนแรงอยู่ในหลักสูตรการเรียนการสอนของวิชาชีพครุอย่างชัดเจน

|มาตรการที่ 3 การพัฒนาสิ่งแวดล้อมและบรรยายกาศของโรงเรียน

◎ จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก จัดทำแผนความปลอดภัยรูปแบบตามความเหมาะสมของสภาพปัญหา อาทิ จัดทำแผนความปลอดภัยร่วมกับพ่อแม่ผู้ปกครอง มีการดูแลช่วยเหลือระหว่างเส้นทางไปกลับบ้าน และโรงเรียนมีบัตรประจำตัวเด็ก มีโทรศัพท์ไว้ใช้กรณีฉุกเฉิน มีการตรวจระวังอาชุกปืน เป็นต้น

◎ มีมาตรการด้านความปลอดภัยรูปแบบตามความเหมาะสมของสภาพปัญหา อาทิ จัดทำแผนความปลอดภัยร่วมกับพ่อแม่ผู้ปกครอง มีการดูแลช่วยเหลือระหว่างเส้นทางไปกลับบ้าน และโรงเรียนมีบัตรประจำตัวเด็ก มีโทรศัพท์ไว้ใช้กรณีฉุกเฉิน มีการตรวจระวังอาชุกปืน เป็นต้น

◎ จัดบรรยายกาศการเรียนการสอนที่น่าสนใจตามความถนัดและศักยภาพของนักเรียน เน้นการเคารพ ให้เกียรติและคุณค่าแห่งความเป็นบุคคล

| มาตรการที่ 4 การมีส่วนร่วมของนักเรียน / เยาวชน

◎ ให้นักเรียนหรือเยาวชนมีส่วนร่วมตั้งแต่การประเมินสภาพปัญหา การวางแผนและร่วมดำเนินการ และการประเมินผล

◎ จัดเวทีให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการสร้างกระแสหรือค่านิยมในการต่อต้านการใช้ความรุนแรง อาทิ จัดประกวดคำขวัญ ร่วมจัดกิจกรรมการรณรงค์ต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ

◎ พัฒนาศักยภาพของนักเรียนในการดูแลและช่วยเหลือกันเอง อาทิ การเป็นผู้ให้ความรู้เพื่อรับรองค์ให้เกิดความตระหนักรู้ในปัญหา การเป็นผู้ให้การปรึกษา การเป็นสื่อกลางในการเปลี่ยนแปลงทั้งในโรงเรียน ครอบครัว และสังคม

◎ จัดตั้งกลุ่ม / ชมรมอาสาสมัคร “เพื่อนช่วยเพื่อน” โดยเน้นการเฝ้าระวังและเอาใจใส่เป็นพิเศษในเด็กกลุ่มเสี่ยงที่มีแนวโน้มก่อพฤติกรรมความรุนแรง

| มาตรการที่ 5 การมีส่วนร่วมของพ่อแม่และชุมชน

◎ ให้ความรู้ ความเข้าใจแก่พ่อแม่ในการเลี้ยงดูบุตรที่ถูกต้อง การป้องกันและจัดการกับเหตุการณ์รุนแรง รวมทั้งทักษะการให้ความช่วยเหลือทางจิตใจแก่ผู้กระทำ เหยื่อและผู้เกี่ยวข้อง

◎ สร้างแรงจูงใจให้คนในชุมชนและครอบครัวของนักเรียนเข้ามา มีส่วนร่วมในการป้องกันความรุนแรงในโรงเรียน ตั้งแต่ร่วมวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา กำหนดเป้าหมาย จัดทำแผนงาน โครงการ สนับสนุนงบประมาณและร่วมดำเนินงาน

◎ โครงการ / กิจกรรมเพื่อป้องกันปัญหาความรุนแรงอาจมีได้หลายรูปแบบตามความเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น อาทิ

- จัดกิจกรรมหลังเลิกเรียนและในวันหยุด

- มีกลุ่มอาสาสมัครดูแลเรื่องการเดินทางของนักเรียนในพื้นที่

คู่มือสำหรับผู้บริหารในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในโรงเรียน

- มีการบริจาคมเงินเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน
- มีกลุ่มผู้ช่วยครองที่ช่วยดูแลเด็กและมีการเรียน การจัดกิจกรรมให้เด็กที่บ้าน
- มีการจัดกิจกรรมเฉพาะเรื่องเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กนักเรียนเฉพาะกลุ่ม เช่น เด็กที่ขาดวินัยหรือมีบุคลิกภาพแบบต่อต้าน
- สื่อมวลชนช่วยสนับสนุนด้วยการนำเสนอตัวแบบ ที่ดีและเหมาะสม

◎ ระดมการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนในการดูแลช่วยเหลือเมื่อมีเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้น

บริการสุขภาพในโรงเรียน

เด็กที่เป็นเหยื่อของความรุนแรง เด็กที่แสดงความก้าวร้าวหรือมีพฤติกรรมก่อความไม่สงบในโรงเรียน จำเป็นต้องได้รับการเอาใจใส่ดูแล ประคับประคองและช่วยเหลือทางสังคมจิตใจ โรงเรียนควรจัดให้มีบริการสุขภาพดังต่อไปนี้ คือ

1. มีระบบคัดกรองและเฝ้าระวังเด็กที่มีแนวโน้มแสดงพฤติกรรมรุนแรงและเด็กที่อาจตกเป็นเหยื่อของความรุนแรง

2. มีระบบการดูแลช่วยเหลือเบื้องต้นในโรงเรียน ด้วยการพัฒนาศักยภาพของครู บุคลากรและนักเรียน ในการดูแลสุขภาพกายและจิตใจเพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีพฤติกรรมรุนแรงและเด็กที่เป็นเหยื่อ โดยอาจจัดให้มีกิจกรรมอาทิ

- การทำกลุ่มให้เด็กได้ระบายความทุกข์ ความไม่สบายใจโดยการพูดคุย เขียนหรือแสดงบทบาทสมมติ ฯลฯ

คู่มือสำหรับผู้บริหารในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในโรงเรียน

- การละเล่นและศิลปบำบัด จะทำให้เด็กได้แสดงออก และครูได้ทราบถึงปัญหาของเด็ก
- จัดให้มี “คลินิกวัยรุ่น” เพื่อให้การช่วยเหลือแนะนำและให้การปรึกษาแก้นักเรียนที่มีปัญหาโดยเฉพาะ
- การมีกลุ่มอาสาสมัครเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นกลุ่มเฉพาะพิเศษ สำหรับเด็กที่มีปัญหาสามารถดูดูดคุยปรับทุกข์ด้วยได้

3. มีการเตรียมความพร้อมในการจัดการและช่วยเหลือ หากมีเหตุการณ์รุนแรงที่วิกฤติเกิดขึ้น โดยมี

- แผนปฏิบัติการและรูปแบบการดำเนินงานที่เป็นขั้นตอน ชัดเจน
- มีระบบการช่วยภายในโรงเรียนที่นักเรียนและบุคลากรมีส่วนร่วมในการแจ้งช่าวอย่างฉับไวซึ่งจะนำไปสู่การจัดการและแก้ไขก่อนความเสียหายจะเกิดขึ้น
- มีช่องทางประสานที่พิเศษเฉพาะเพื่อขอการสนับสนุนช่วยเหลือจากหน่วยงานต่าง ๆ เมื่อมีภาวะวิกฤติเกิดขึ้น
- มีบุคลากรผู้ปฏิบัติงานผ่านการอบรมด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและสามารถให้การช่วยเหลือทางจิตใจในภาวะฉุกเฉิน
- มีการข้อมูลแผนการช่วยเหลือฉุกเฉินหรือวิกฤติอย่างสม่ำเสมอ

4. มีระบบส่งต่อที่ชัดเจนเป็นการเฉพาะกับสถานบริการสาธารณสุข เพื่อให้เด็กได้รับการบำบัดรักษาก้างร่างกายและจิตใจจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

5. มีระบบการประสานเพื่อการติดตามและประเมินสภาพทางจิตใจ ของเด็กหลังได้รับการบำบัดโดยบุคลากรทางสุขภาพจิต ครอบครัวและโรงเรียนร่วมกันติดตามความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

คู่มือสำหรับผู้บริหารในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในโรงเรียน

การประเมินผล

เพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรง โรงเรียนควรมีการประเมินผลเป็น 3 ระยะ โดยมีประเด็นหลักในการประเมินดังนี้

1. ก่อนดำเนินการ

- สถานการณ์ความรุนแรง
- ความต้องการของนักเรียน ครูและบุคลากร ผู้ปฏิบัติงาน
- ความพร้อมของโรงเรียน ครอบครัวและชุมชน

2. ระหว่างดำเนินการ

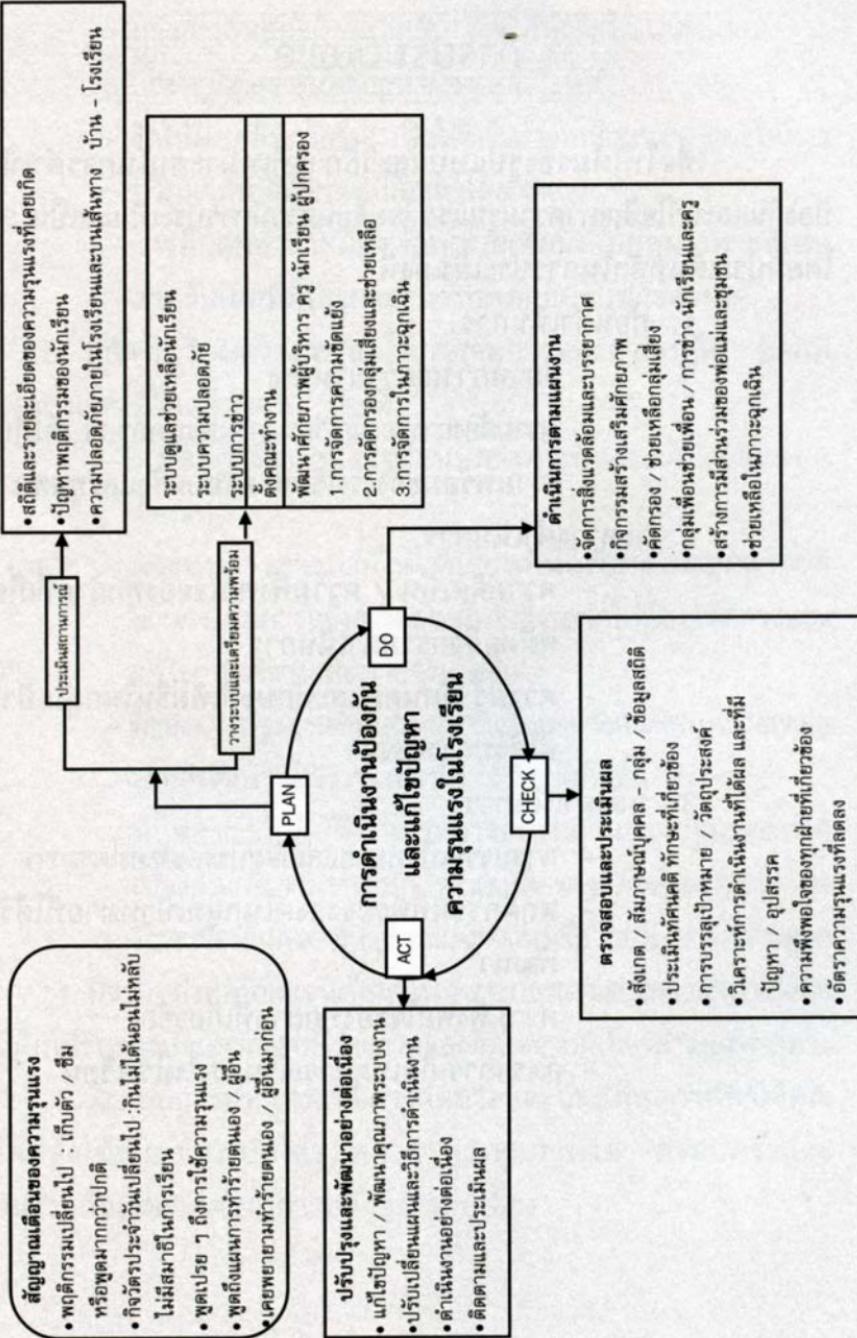
- ความคิดเห็น / ความพึงพอใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ที่มีต่อกิจกรรมดำเนินการ
- ความรู้ ทัศนคติและทักษะที่เพิ่มขึ้นในกลุ่มเป้าหมาย ที่ได้รับการพัฒนา

3. หลังดำเนินการ

- การบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการ
- พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการพัฒนา
- ความพึงพอใจของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
- อัตราการเกิดเหตุการณ์รุนแรงในโรงเรียน

คู่มือสำหรับผู้บริหารในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในโรงเรียน

แผนผังการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในโรงเรียน

คณะกำງານ

ที่ปรึกษา

นายแพทย์ประชญ์	บุณยวงศ์วีโรจน์	อธิบดีกรมสุขภาพจิต
นายแพทย์สุจิตร	สุวรรณชีพ	ที่ปรึกษากกรมสุขภาพจิต
นายแพทย์พรเทพ	ศิริวนารังสรรค์	รองอธิบดีกรมสุขภาพจิต
แพทย์หญิงคริรรณา	พูลสรรพสิทธิ์	รองอธิบดีกรมสุขภาพจิต
นายแพทย์อภิชัย	มงคล	รองอธิบดีกรมสุขภาพจิต

ประธาน

นายแพทย์ประเวช	ตันติพิวัฒนสกุล	ผู้อำนวยการ สำนักพัฒนาสุขภาพจิต
----------------	-----------------	------------------------------------

คณะทำงານ

นางสาวอมราภุล	อินโوخานนท์	นักจิตวิทยา 8
นางวนิดา	ชนินทยุทธวงศ์	นักจิตวิทยา 8
นางอุษา	พึ่งธรรม	นักวิชาการสาธารณสุข 8
นางสาวลักษณ์	สุวรรณไมตรี	สำนักพัฒนาสุขภาพจิต 7
นางสาววรวิวรรณ	ศรีสุชาติ	นักจิตวิทยา 7
นางสาวพัชริน	คุณค้าชู	สำนักพัฒนาสุขภาพจิต 6

คู่มือสำหรับผู้บริหารในการคำนึงงานป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในโรงเรียน

เลขานุการ

นางสาวสมพร

อินทร์แก้ว

นักจิตวิทยา 8

สำนักพัฒนาสุขภาพจิต

ผู้ช่วยเลขานุการ

นางสาวกาญจนा

วนิชรอมณี

นักจิตวิทยา 7

นางสุจิรา

เนาวรัตน์

สำนักพัฒนาสุขภาพจิต

นักวิชาการสาธารณสุข 6

สำนักพัฒนาสุขภาพจิต

คู่มือสำหรับพยัญชนะ

ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา
ความรุนแรงในโรงเรียน